

Ο ΔΙΚΟΣ ΜΑΣ ΚΟΚΚΙΝΟΣ

ΜΑΗΣ

1936

Τσάκισε την αυθόρμητη εργατική εξέγερση!

ΕΚΘΕΣΗ

Ιστορικού – Αρχειακού Υλικού

1-10 ΜΑΗ

που δείχνει πώς το Κ.Κ.Ε. συνέβαλε στην
κατάπνιξη της εργατικής εξέγερσης του
1936 στη Θεσσαλονίκη

ΚΚΕ

ΚΟΜΜΑΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Ενα απλό οχτασέλιδο δεν θα μπορούσε ποτέ να συμπληρώσει το κενό της Ιστορίας. Πολύ περισσότερο, ωστόσο, δεν θα μπορούσαν να το κάνουν όλες εκείνες οι ιστορίες που κατά καιρούς παρουσιάζονται από κόμματα σαν το Κ.Κ.Ε., που σαν μοναδικό σκοπό έχουν να προβάλλουν και να διαφημίζουν τους τίτλους ιδιοκτητικής τάξης τους πάνω στη μαχόμενη εργατική τάξη. Μία τάξη που, όποτε αποπειράται να συγκροτηθεί με πραγματικά ανατρεπτικούς όρους (και μία τέτοια στιγμή ήταν ο Μάης του '36 στη Θεσσαλονίκη), δεν βρίσκει απέναντί της μονάχα τη βία της κρατικής καταστολής, μα και τον υπονομευτικό ρόλο αυτών που δήθεν την «εκπροσωπούν» και «μάχονται» γι' αυτήν. Αυτών που, 90 χρόνια μετά, παρουσιάζονται ως οι «γνήσιοι εκφραστές» μιας εξέγερσης που την ώρα που συνέβαινε προσπάθησαν με κάθε τρόπο να καναλιζάρουν και να συκοφαντήσουν τους πρωταγωνιστές της ως «προβοκάτορες». Δυστυχώς γι' αυτούς, κάποιοι προβοκάτορες διαθέτουν ακόμα την ικανότητα της μνήμης. Κι ένα περίσσιο θράσος να τη βγάζουν στο φως.

ΕΙ ΣΑ ΓΩ ΓΗ

Ο υπονομευτικός και κατευναστικός ρόλος του Κ.Κ.Ε. στην εξέγερση του '36 είχε κάνει την εμφάνισή του ήδη από τις πρώτες μέρες της καπνεργατικής απεργίας. Στις **4 Μαΐου**, 4.000-5.000 εργάτες (έπειτα από απόφαση της Κεντρικής Απεργιακής Επιτροπής) ανέλαβαν να μεταφέρουν τηλεγράφημα διαμαρτυρίας στην κυβέρνηση με τη μορφή διαδήλωσης -κίνηση που θα γίνει παρά τη θέληση της εκτελεστικής επιτροπής της Πανελλαδικής Καπνεργατικής Ομοσπονδίας (που ελέγχεται από το Κ.Κ.Ε.) και θα οδηγήσει σε συγκρούσεις με την αστυνομία. Την επόμενη μέρα σε συνεδρίασή της, η εκτελεστική επιτροπή της ΠΚΟ θα καταδικάσει την ενέργεια της ΚΑΕ και θα την κατηγορήσει για «πειθαρχία στις εντολές του καθοδηγητικού οργάνου με αποτέλεσμα να εντείνεται η καταπιεστική δράση του κράτους και να υπάρχουν θύματα». Οι αποφάσεις του συνεδρίου ήταν: 1) να γίνει αυστηρή επίπληξη στην ΚΑΕ

ώστε να πειθαρχεί στις αποφάσεις της ΠΚΟ και να μην ενθαρρύνει τις αυθαίρετες ενέργειες των πρωτοβάθμιων οργανώσεων, 2) να μην επιδιωχθεί απόσπαση άδειας συσκέψεως με τους επαγγελματίες μέσω διαδήλωσης, διότι μπορεί να υπήρχαν θύματα από τη βέβαιη επίθεση της αστυνομίας, 3) να γίνει επίπληξη στην Επιτροπή Αθηνών για την αδράνειά της να πιέσει την κυβέρνηση, ώστε να βρεθεί κάποια λύση στα εργατικά ζητήματα και 4) ειδικά για τη Θεσσαλονίκη να βρεθεί ένας άλλος τρόπος πίεσης της κυβέρνησης και όχι η αντιπαράθεση, διότι τα μέτρα τρομοκρατίας του κράτους είχαν ήδη ενταθεί. Οι απεργοί, βέβαια, έγραψαν την απόφαση των «εκπροσώπων» τους στα παλιά τους τα παπούτσια, κι έτσι το ίδιο σκηνικό (απόδοση ψηφίσματος μέσω μαζικής διαδήλωσης) θα επαναληφθεί και στις **8 Μαΐου**.

Τα εκρηκτικά γεγονότα που ακολούθησαν το 3-ήμερο **9 με 11 Μαΐου** είναι λίγο-πολύ γνωστά. Κάτι που ξεκίνησε ως μία «απλή» απεργιακή κινητοποίηση σ' έναν συγκεκριμένο εργασιακό κλάδο, γρήγορα εξελίχθηκε σε γενικευμένη εξέγερση με την μαχόμενη εργατική τάξη να αφηφάει τις οδηγίες της «ηγεσίας» της, να καταλαμβάνει τον δημόσιο χώρο, να αναγκάζει τους χωροφύλακες να κλείνονται στα τμήματα ελπίζοντας στη σωτήρια επέμβαση του στρατού, και γενικότερα να είναι η κυρίαρχη δύναμη μιας πόλης που για κάποιες μέρες και νύχτες δεν γνώριζε επίσημη εξουσία.

Μέσα από τα λόγια κάποιου που όχι μόνο έζησε τα γεγονότα αυτά, αλλά καταδικάστηκε κι εξορίστηκε ως υπαίτιος για αυτά:

Τα γεγονότα αυτά προκάλεσαν τέτοια έξαψη, που έβλεπες να κατεβαίνουν απ' όλες τις συνοικίες αυθόρμητα άντρες, γυναίκες και παιδιά και να πετροβολούν τους χωροφύλακες με

σκοπό να τους αποδεκατίσουν. Καταφέραμε, δηλαδή, με τα λίγα μέσα που είχαμε στα χέρια μας, με πέτρες, με ξύλα, κτλ., να κλείσουμε τους χωροφύλακες μέσα στα αστυνομικά τμήματα και στο Διοικητήριο.³⁸ Το κακό είχε παραινεί και χιλιάδες κόσμος κατέβαινε πια στους δρόμους.

*

Αυτή η τρομερά άγρια σύγκρουση με την αστυνομία θα έχει ως τελικό απολογισμό 12 νεκρούς, 250 ελαφρά τραυματίες κι άλλους 32 σοβαρά.

Παρ' όλα αυτά:

Αυτή η σφαγή προκαλεί τὸ ἀντίθετο ἀπὸ ἐκεῖνο πὺν περιέμεναν οἱ δολοφόννοι. Ἀντὶς τὸ φόβο, τὴν ὀργή καὶ τὴν ἀγανάκτηση. Ἀντὶς τὸν διασκορπισμὸ καὶ τὴν ὑποχώρηση, τὴν ἀνασύntαξη καὶ τὴν ἐπίθεση.

**

Ἡ ἐν ψυχρῷ σφαγή τῆς Θεσσαλονίκης ξεσηκώνει ἓνα ἄγριο κύμα ἀγανάκτησης σ' ὅλη τὴ χώρα. Ἀπὸ παντοῦ, τὰ ἐργοστάσια, τὶς συνοικίες, τὰ λιμάνια, τὰ χωριά, λυσσώδεις κραυγές: κατάρρα στοὺς δολοφόνους, κάτω ἡ κυβέρνηρηση τῶν δολοφόνων, γενικὴ ἀπεργία. Σκόρπια τμήματα τῆς ἐργατικῆς τάξης αὐθόρμητα κατεβαίνουν σὲ ἀπεργία. Ὁ τρόμος βασιλεύει στὶς γραμμὲς τῶν ἐκμεταλλευτῶν καὶ τοῦ κράτους τους.

Εμεῖς αποτελούσαμε τὴ μειοψηφία, πλειοψηφία ἦταν τὸ ΚΚΕ. Εμεῖς ὅμως ἤμαστε πὺν ρίξαμε τὸ σύνθημα νὰ βάλουν φωτιά στα τμήματα νὰ κάψουν τοὺς χωροφύλακες καὶ γι' αὐτὸ τὸ λόγο χαρακτηρηστήκαμε ἀπὸ τὸ ΚΚΕ προβοκάτορες, ἀφοῦ αὐτοὶ δὲν ἤθελαν κάτι τέτοιο. Εὖνὸς τὴν ἀρχὴ ξησικώσαν κάπως τοὺς ἐργάτες, ὅταν ἡ ἀπεργία πῆρε ἀνεξέλεγκτες διαστάσεις, ἀρχισαν νὰ μαζεῦνται καὶ νὰ προσπαθοῦν νὰ τὴν ἀναχατίζουν.

Συγκεκριμένα, ὅταν ἐγὼ μιλοῦσα σὲ μία συγκέντρωση κάπου δέκα χιλιάδων ἐργατῶν, πὺν ἔχαν συγκεντρωθεῖ στο μετὰξὺ τὴν πλατεία τὴν διασταύρωση Βενιζέλου καὶ Ἐγνατίας, ἀνεβασμένος σ' ἓνα περίπτερο, ἐρχεται ἓνας κούτβης,³⁹ σταλινικός τὸν Πανεπιστημίου τῆς Μόσχας, καὶ ἀρχίζει νὰ διαδίδει ὅτι τάχα ἐγὼ, πὺν μιλάω ἐπάνω στο περίπτερο, εἶμαι χαφιές. Τότες ὀρισμένοι νεολαῖοι σταλινικοὶ, στοὺς ὁποίους εἶχα συμπάθεια, γιὰτὶ βέβαια εἶχε καὶ ἀνθρώπους πὺν δὲν ἦταν φανατισμένοι μέσα στο ΚΚΕ, ἐρχονται καὶ μου λένε ὅτι αὐτὸ καὶ αὐτὸ συμβαίνει καὶ ὅτι ἐμεῖς τὸν προγράμαμε λέ-

γόντάς του: "Βρε σὺ, αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος πὺν μιλάει ἐκεῖ ἐπάνω δὲν εἶναι δικὸς μας, εἶναι τροτσκιστής... Μπορεῖ νὰ εἶναι ἀρχειομαρξιστής, ἀλλὰ χαφιές δὲν εἶναι! Ἀν τὸν πιάσουν οἱ ἐργάτες σ' αὐτὸν τὸν ἀναβρασμὸ, θὰ τὸν ξεσκίσουν. Εἶναι ατιμία αὐτὸ πὺν λες". Κι αὐτὸς τὰ μάζεψε, σηκώθηκε καὶ ἐφύγε.

Πέρα ἀπὸ τὴν σφυοκάντηση διαδηλωτῶν, τὸ Κ.Κ.Ε. προσπάθησε με κάθε τρόπο νὰ διαβρώσει τὴν γενίκευση τῶν ἀπεργιακῶν κινητοποιήσεων. Εἴτε καθυστερώντας ἐπιδεικτικὰ νὰ κηρυχθεῖ νέα ἀπεργία...

Ἡ ἀπεργία βρῖσκεται σὲ μεγάλη ἐνταση καὶ ἡ ἐργατικὴ τάξη τῆς Θεσσαλονίκης ζητᾷ συμπαρατάση πανελλαδική. Κάνει αἴτηση στὴ Γενικὴ Συνομοσπονδία Ἐργατῶν Ἑλλάδας, ἡ ὁποία ἀποτελεῖτο τότε ἀπὸ δύο Συνομοσπονδίες, ἡ μία τῶν ρεφορμιστῶν με τὸν Καλομοῖρη καὶ ἡ ἄλλη με τὸ Σκλάβαινα, ἡ λεγόμενη Ἐνωτικὴ Συνομοσπονδία. Ὡσπου νὰ συνεννοηθοῦν ὅμως αὐτοὶ μετὰξὺ τους γιὰ τὴν κήρυξη γενικῆς ἀπεργίας πέρασαν περίπου δέκα μέρες καὶ ἡ ἀπεργία ἀρχισε νὰ ξεθυμαίνει.

Ἐὰν ἡ διοίκηση τῆς Ἐνωτικῆς Γενικῆς Συνομοσπονδίας ἀποτελοῦνταν ἀπλῶς ἀπὸ συνειδητοὺς ἐργάτες, τὸ καθήκον τῆς ἦταν νὰ κηρύξει ἀμέσως, δίχως λεπτὸ καθυστέρηση, γενικὴ ἀπεργία. Ἀλλὰ ἡ διοίκηση τῆς Ἐνωτικῆς δὲν ἀποτελοῦνταν ἀπὸ συνειδητοὺς ἐργάτες ἀλλὰ ἀπὸ διεφθαρμένους γραφειοκράτες, καὶ ὅχι μόνον δὲν κάλεσε τοὺς ἐργάτες νὰ κατέβουν στοὺς δρόμους, ἀλλὰ με τὸ πρόσχημα ὅτι ἤδη συνεννοεῖται με τὴν ρεφορμιστικὴ Γενικὴ Συνομοσπονδία γιὰ τὴν ἀπὸ κοινου κήρυξη γενικῆς ἀπεργίας συκρατεῖ τὶς ἤδη ἐτοιμες νὰ ξεσπάσουν σ' ὅλη τὴ χώρα ἀπεργίες. Ἡ πρώτη κοινὴ ἐνέργεια τῶν δύο διοικήσεων ἦταν ἓνα ἐπαίσχυντο ἡττοπαθὲς ἀνακοινωθέν. Μ' αὐτὸ διαμαρτύρονταν ἐναντίον ἐκείνων πὺν ἀπέδιδαν πολιτικὸν χαρακτήρα στὴν ἀπεργία καὶ διαβεβαίωναν (ποιοὺς;) με τὸ κύρος τῆς ὀπευθύνου ἡγεσίας τῆς ἐργατικῆς τάξης» ὅτι οἱ ἀπεργοὶ δὲν εἶχαν παρὰ μόνον καθαρὰ οικονομικὲς διεκδικήσεις.

Οἱ συνεννοήσεις καὶ οἱ συζητήσεις ἀνάμεσα στὶς διοικήσεις τῶν δύο Συνομοσπονδιῶν τραβᾶνε σὲ μᾶκρος, τόσο ἀκριβῶς ὅσο χρειαζόταν γιὰ νὰ σπάσει καὶ νὰ παραλύσει τὸ μαχητικὸ πνεῦμα τῶν μαζῶν καὶ νὰ δημιουργηθοῦν ἔτσι συνθήκες πὺν νὰ κάνουν δυνατὴ τὴν ἐπιβολὴ τοῦ «νόμου καὶ τῆς τάξης». Ἡ «πανελλαδική» ἀπεργία κηρύχτηκε ἀπὸ τὶς ἐπίσημες διοικήσεις τῶν δύο Συνομοσπονδιῶν στὶς 13 τοῦ Μᾶη, καὶ δὲν ἦταν παρὰ μιὰ εἰρηνικὴ ἀποχὴ ἀπὸ τὴν ἐργασία ἐνὸς μέρους τῆς ἐργατικῆς τάξης. Τὸ ἀντικείμενο ἦταν τέτοιο πὺν μπόρεσαν ἀμέσως νὰ συνεννοηθοῦν ὁ Θεὸς καὶ ὁ Καλομοῖρης.

* Ταμτάκος Γ. (2004). Αναμνήσεις μιας ζωῆς στο ἐπαναστατικὸ κίνημα. Κύκλοι Ἀντιεξουσίας.

** Στίνας Α. (1985). Αναμνήσεις - Εβδομήντα χρόνια κάτω ἀπὸ τὴ σημαία τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης. Ὑψίλον.

...είτε αποδεχόμενο την απεργοσπαστική παρουσία βενιζελικών στελεχών στις απεργιακές επιτροπές:

Στη Θεσσαλονίκη γίνονται δεκτοί στην Κεντρική Απεργιακή Επιτροπή με πρόταση των σταλινικών οι βενιζελικοί βουλευτές Ζάγγας και Μαυροκορδάτος. Ο διεθνιστής αντιπρόσωπος διαμαρτύρεται και καταγγέλλει την προδοσία.

Όταν επενέβησαν οι βουλευτές Ζάγγας και Μαυροκορδάτος (γιατί τότε ίσχυε το σύμφωνο Σοφούλη - Σκλάβαινα) και ζήτησαν από την κεντρική απεργιακή επιτροπή να λυθεί τουλάχιστον η απεργία στα νοσηλευτικά ιδρύματα, διότι οι άρρωστοι υποφέρουν, ο αντιπρόσωπος ο δικός μας, ο Βασιλειάδης, είπε: "Τι ζητάν οι φιλελεύθεροι βουλευτές μέσα στο επιτελείο της εργατικής τάξης; Αυτοί δεν έχουν καμία θέση εδώ πέρα!" Οι σταλινικοί βέβαια τους αποδέχτηκαν, εμείς όμως που ήμασταν στις κλαδικές επιτροπές, εγώ, ο Κωστόπουλος, ο Γκοντίνος, προπαγανδίζαμε ότι καμία σχέση δεν θέλουμε με τους ανθρώπους του Ιδιωνύμου.

Το πιο χαρακτηριστικό περιστατικό του αντιδραστικού ρόλου του Κ.Κ.Ε., όμως, ήταν όταν επικεφαλής του στρατού ο οποίος διέτασε τους διαδηλωτές να γυρίσουν σπίτια τους και δεσμευόταν πως... οι ένοχοι θα δικαστούν και τα θύματα θα αποζημιωθούν:

συζήτηση. Έχει επίσημα και με το λόγο της στρατιωτικής του τιμής, υπόσχεται ότι θα ικανοποιηθούν όλα τα αιτήματα των απεργών, θα τιμωρηθούν οι χωροφύλακες και οι υπεύθυνοι της σφαγής, θα αποζημιωθούν οι τραυματίες, οι ανάπηροι και οι οικογένειες των νεκρών, θα αποφυλακιστούν οι κρατούμενοι κλπ. Οι εργάτες φυσικά δεν τον πίστεψαν. Άλλα τότε κάνει την εμφάνισή του δίπλα στον στρατηγό ο βουλευτής του Κομμουνιστικού Κόμματος Μ. Σινάκος και καλεί κι αυτός τους εργάτες να δώσουν

πίστη στο λόγο τιμής ενός Έλληνα στρατηγού, να δείξουν ότι είναι πειθαρχημένοι πολίτες και όχι μπουλούκι και νά... διαλυθούν ήσυχως. Τό ίδιο καλούν τους εργάτες να διαλυθούν και οι εκπρόσωποι της Καπνεργατικής Ομοσπονδίας και του Έργατικού Κέντρου. Ακούστηκαν μερικές φωνές διαμαρτυρίας, αλλά γενικά το πλήθος πειθαρχήσε. Ή ώρα που οι μάζες δεν θα πειθαρχούν στους «άρχηγούς» τους δεν είχε φτάσει ακόμα.

Συγκεκριμένα, σε ομιλία του στις 10 Μαΐου (η οποία έχει καταγραφεί στο έργο του Γιώργη Πικρού «Οι ρίζες του λαϊκού μας κινήματος, 1912-1936»), ο βουλευτής του Κ.Κ.Ε. Μιχάλης Σινάκος δηλώνει: «Αδέλφια εργάτες! Εργαζόμενε ηρωική λαέ της Θεσσαλονίκης! Σας φέρνω το χαρμόσυνο άγγελμα της πρώτης παλλαϊκής νίκης. Την κερδίσαμε με την ακατάβλητη λαϊκή μας δύναμη. Ο στρατηγός έδωσε το λόγο της τιμής του πως όλοι οι συλληφθέντες θα αφεθούν ελεύθεροι μέχρι το βράδυ ή το πολύ αν προκύψουν δικαστικά εμπόδια ως το πρωί. Ο στρατός θα έχει την εποπτεία μέχρις ότου λήξει η απεργία, που θα λήξει μόνο τότες που θα ικανοποιηθούν τα αιτήματα των απεργών. Τα αστυνομικά όργανα διέταξε ο στρατηγός να κρυφτούνε μέσα στα αστυνομικά τμήματα και δεν θα ξεμυτίσουνε ώπου να λήξει η απεργία που θα λήξει μόνο τότε όταν θα ικανοποιηθούν τα αιτήματα των απεργών. Ζητήσαμε να συλληφθεί άμεσα ο Ντάκος και τα άλλα αστυνομικά όργανα, να παραιτηθεί ο γενικός διοικητής Πάλλης, να παραιτηθεί η Κυβέρνηση, να σχηματιστεί κοινοβουλευτική κυβέρνηση, να ικανοποιηθούν τα αιτήματα όλων των απεργών. Ο στρατηγός είπε ότι δεν είναι της αρμοδιότητάς του αλλά θα εισηγηθεί τη λύση τους στην κυβέρνηση. Όσο δε για τα ζητήματα της αρμοδιότητάς του θα τα λύσει αυτός σε συνεργασία με μεγάλη λαϊκή επιτροπή που την αποτελούν οι αντιπρόσωποι όλων των μεγάλων εργατικών επαγγελματικών και γυναικείων οργανώσεων. Από εμάς ζήτησε ο στρατηγός να βοηθήσουμε για την περιφρούρηση της τάξης. Εμείς εξ ονόματος του λαού δηλώνουμε ότι δεν είναι ο εργαζόμενος λαός ο διασλευτής και ο ταραξίας. Το έργο αυτό το εκτελούν θαυμάσια τα αστυνομικά όργανα και οι χαφιέδες».

(Την άλλη μέρα οι σταλινικοί βγάζανε προκηρύξεις και κατηγορούσαν το στρατηγό. Δεν κράτησε, λέγαν, το λόγο της τιμής του, ότι τάχα θα δικάζονταν τα θύματα και θα τιμωρόνταν οι δολοφόνοι... Αστεία πράγματα).

Ο επίλογος της εκ-των-έσω καταστολής της εξέγερσης, θα γραφτεί στις 13 Μαΐου, όταν και οι δύο Γ.Σ.Ε.Ε. (τότε η Γ.Σ.Ε.Ε. είχε διασπαστεί σε δύο μέρη, εκ των οποίων το ένα ελεγχόταν από το Κ.Κ.Ε. -κάτι σαν το σημερινό ΠΑ.ΜΕ.) θα καλέσουν σε 24ωρη απεργία ανακοινώνοντας να μη γίνουν κεντρικές συγκεντρώσεις και διαδηλώσεις για να μη γίνουν «προκλήσεις με την αστυνομία για να σκοτωθούν και άλλοι εργάτες». Η συντριβή, λοιπόν, της εργατικής εξέγερσης του '36 έγινε (και) κάτω από τις εντολές του Κ.Κ.Ε.

Ο λόγος που ανατρέξαμε στα παραπάνω γεγονότα, δεν έγινε με κάποια διάθεση «αποκατάστασης της αλήθειας». Η «αλήθεια» (για όποιον την ψάχνει) δεν βρίσκεται σε κάποια «κρυμμένα ντοκουμέντα», μα καθημερινά γύρω μας, στην εμπειρία μας, στον τρόπο με τον αλληλοσχετιζόμαστε εν μέσω ενός αγώνα. Είναι αυτή η εμπειρία που μας έχει διδάξει πως για τις τραγικές αποφάσεις του Κ.Κ.Ε. εν μέσω της εξέγερσης του '36, δεν ευθύνεται το τάδε ή το δεινά στέλεχος, κι ούτε έχουμε να κάνουμε με κάποια «προδοσία» εκ μέρους του κόμματος. Όχι, η αιτία για τον κατασταλτικό του ρόλο είναι ο δομικά αντιδραστικός χαρακτήρας των κομματικών μηχανισμών γενικά. Ένας χαρακτήρας που με εντυπωσιακή διαύγεια διαφαίνεται κάθε φορά που οι αγώνες βρίσκονται σε ένα οριακό σημείο –είτε μιλάμε για όσους χαρακτήριζαν τους εξεγερμένους του Πολυτεχνείου «προβοκάτορες» το '73, είτε μιλάμε για τους κρανοφόρους/ροπαλοφόρους αυτόκλητους φύλακες της βουλής το 2011. Αιτία αποτελεί η αντίληψη που θέλει τις αγωνιζόμενες να έχουν «μειωμένη αντίληψη» για τα συμφέροντά τους και να χρειάζονται τα φώτα ενός πεφωτισμένου ηγέτη/κόμματος για να καταφέρουν ν' ανταπεξέλθουν στον κοινωνικό πόλεμο που μαίνεται.

Ρε ξεφτίλες, αν θέλαμε δερβέναγα πάνω απ' το κεφάλι μας, θα μέναμε στην αγκαλιά της μάνας μας και του πατέρα μας που μας τάζαν κιόλας! Βρε ουστ!

Προβοκάτορες με Μνήμη

Σαλονίκη, Μάης 2026

Το έντυπο αυτό χρησιμοποίησε ως βασική έμπνευση και πηγή πληροφοριών την μπροσούρα «Αστοί και σταλινικοί στην καταστολή της εργατικής εξέγερσης του Μάη του 1936» της Ανοιχτής Συνέλευσης Αγώνα Άνω Πόλης. Πολύτιμες λεπτομέρειες ανασύραμε από τα κλασικά βιβλία που περιέχουν τις αναμνήσεις των αγωνιστών Άγι Στίνα και μπαρμπα-Γιάννη Ταμτάκου. Τέλος, χρήσιμος ήταν και ο β' τόμος της σειράς «Τα μυστικά του βούρκου» των εκδόσεων Αντισχολείο.